

Nourish the Roots, and the Branches Will Grow

By Elder Dieter F. Uchtdorf
Of the Quorum of the Twelve Apostles

Ushqejini Rrënjët dhe Degët do të Rriten

Nga Plaku Diter F. Uhtdorf,
i Kuorumit të Dymbëdhjetë Apostujve

October 2024 general conference

The branches of your testimony will draw strength from your deepening faith in Heavenly Father and His Beloved Son.

Degët e dëshmisë suaj do të marrin forcë ngaqë ju do ta thelloni besimin tek Ati Qiellor dhe Biri i Tij i Dashur.

An Old Chapel in Zwickau

The year 2024 is something of a milestone year for me. It marks 75 years since I was baptized and confirmed a member of The Church of Jesus Christ of Latter-day Saints in Zwickau, Germany.

My membership in the Church of Jesus Christ is precious to me. To be counted among God's covenant people, with you, my brothers and sisters, is one of the greatest honors of my life.

When I think about my personal journey of discipleship, my mind often goes back to an old villa in Zwickau, where I have cherished memories of attending sacrament meetings of the Church of Jesus Christ as a child. It is there where the seedling of my testimony received its earliest nourishing.

This chapel had an old air-driven organ. Every Sunday a young man was assigned to push up and down the sturdy lever operating the bellows to make the organ work. I sometimes had the great privilege of assisting in this important task.

While the congregation sang our beloved hymns, I pumped with all my strength so the organ would not run out of wind. From the bellows operator seat, I had a great view of some stunning stained-glass windows, one depicting the Savior Jesus Christ and another portraying Joseph Smith in the Sacred Grove.

Një Godinë e Vjetër Kishtare në Cvikau

Viti 2024 është një lloj viti historik për mua. Ai shënon 75 vjet që kur u pagëzova dhe u konfirmova anëtar i Kishës së Jezu Krishtit të Shenjtorëve të Ditëve të Mëvonshme në Cvikau të Gjermanisë.

Anëtarësia ime në Kishën e Jezu Krish-tit është e çmuar për mua. Të llogaritem mes njerëzve të besëlidhur me Perëndinë, bashkë me ju vëllezërit dhe motrat e mia, është një nga nderimet më të mëdha të jetës sime.

Kur mendoj për rrugëtimin tim vetjak të dishepullimit, mendja më shkon shpesh pas te një vilë e vjetër në Cvikau, nga ku kam kujtime të vyera prej marrjes pjesë në mbledhjet e sakramentit të Kishës së Jezu Krishtit kur isha fëmijë. Pikërisht atje filizi i dëshmisë sime mori ushqyerjen e tij më të hershme.

Kjo godinë kishtare kishte një organo të vjetër me shtypje ajri. Çdo të diel, një i ri caktohej të shtynte lart e poshtë levën e fortë që vinte në funksionim kacekun për ta vënë në punë organon. Disa herë pata privilegjin e madh që të ndihmoja për këtë detyrë të rëndësishme.

Ndërsa bashkësia këndonte himnet tona të dashura, unë shtyja me të gjithë forcën time që organoja të mos mbetej pa ajër. Nga ndenjësja e operatorit të kacekut, kisha një pamje të madhërishme të disa dritareve të hatashme me vitrazh, njëra që paraqiste Shpëtimtarin Jezu Krisht dhe një tjetër që portretizonte Jozef Smithin në Kori-

I can still remember the sacred feelings I had as I looked at those sunlit windows while listening to the testimonies of the Saints and singing the hymns of Zion.

In that holy place, the Spirit of God bore witness to my mind and heart that it was true: Jesus Christ is the Savior of the world. This is His Church. The Prophet Joseph Smith saw God the Father and Jesus Christ and heard Their voices.

Earlier this year, while on assignment in Europe, I had the opportunity to return to Zwickau. Sadly, that beloved old chapel isn't there anymore. It was torn down many years ago to make room for a large apartment building.

What Is Eternal, and What Is Not?

I admit that it's sad to know that this beloved building from my childhood is now just a memory. It was a sacred building to me. But it was just a building.

By contrast, the spiritual witness I gained from the Holy Ghost those many years ago has not passed away. In fact, it has grown stronger. The things I learned in my youth about the fundamental principles of the gospel of Jesus Christ have been my firm foundation throughout my life. The covenant connection I forged with my Heavenly Father and His Beloved Son has stayed with me—long after the Zwickau chapel was dismantled and the stained-glass windows were lost.

“Heaven and earth shall pass away,” Jesus said, “but my words shall not pass away.”

“The mountains shall depart, and the hills be removed; but my kindness shall not depart from thee, neither shall the covenant of my peace be removed, saith the Lord.”

One of the most important things we can learn in this life is the difference between what is eternal and what is not. Once we understand that, everything changes—our relationships, the choices we make, the way we treat people.

Knowing what is eternal and what is not is key to growing a testimony of Jesus Christ and His Church.

Don't Mistake the Branches for the Roots

jen e Shenjtë.

Ende i mbaj mend ndjenjat e shenjta që pata teksa i vështroja ato dritare të ndriçuara nga dielli, ndërsa dëgjoja dëshmitë e shenjtorëve dhe këndoja himnet e Sionit.

Në atë vend të shenjtë, Shpirti i Perëndisë më dha dëshmi në mendje dhe zemër se ishte e vërtetë: Jezu Krishti është Shpëtimtari i botës. Kjo është Kisha e Tij. Profeti Jozef Smith i pa Perëndinë, Atin, dhe Jezu Krishtin, si dhe ua dëgjoi zërin.

Më herët gjatë këtij viti, ndërsa isha me detyrë në Europë, pata mundësinë të kthehesha në Cvikau. Trishtueshëm, ajo godinë kishtare e vjetër dhe e dashur, nuk është më atje. E shembën shumë vjet më parë për t'i hapur vend një pallati të madh.

Çfarë Është e Përjetshme dhe Çfarë Nuk Është?

E pranoj se është e trishtueshme të di që kjo ndërtesë e dashur nga fëmijëria ime, tanimë është veçse një kujtim. Qe një ndërtesë e shenjtë për mua. Por qe thjesht një ndërtesë.

Në të kundërt, dëshmia shpirtërore që fitova nga Fryma e Shenjtë ato vite të kaluara, nuk është shuar. Në fakt, është bërë më e fortë. Gjërat që mësova në rininë time rreth parimeve themelore të ungjillit të Jezu Krishtit, kanë qenë themeli im i palëkundur gjatë gjithë jetës. Lidhja besëlidhëse që farkëtova me Atin tim Qiellor dhe Birin e Tij të Dashur, ka mbetur brenda meje, shumë kohë pasi godina kishtare në Cvikau u çmontua dhe humbën dritaret me vitrazh.

“Qielli dhe toka do të kalojnë”, – tha Jezusi, – “por fjalët e mia nuk do të kalojnë.”

“Malet [do] të zhvendose[n] dhe kodrat [do] të lua[jnë] nga vendi, [por] dashuria ime nuk do të largohet prej teje as besëlidhja e paqes nuk do të hiqet, thotë Zoti.”

Një nga gjërat më të rëndësishme që mund të mësojmë në këtë jetë, është ndryshimi midis asaj që është e përjetshme dhe asaj që nuk është. Pasi ta kemi kuptuar atë, çdo gjë ndryshon: marrëdhëniet tona, zgjedhjet që bëjmë, mënyra se si i trajtojmë njerëzit.

Njohuria se çfarë është e përjetshme dhe çfarë nuk është, është kyç për të rritur një dëshmi për Jezu Krishtin dhe Kishën e Tij.

Mos i Ngatërroni Degët me Rrënjët

The restored gospel of Jesus Christ, as the Prophet Joseph Smith taught, “embrace[s] all, and every item of truth.” But that doesn’t mean that all truth is of equal value. Some truths are core, essential, at the root of our faith. Others are appendages or branches—valuable, but only when they are connected to the fundamentals.

The Prophet Joseph also said, “The fundamental principles of our religion are the testimony of the Apostles and Prophets, concerning Jesus Christ, that He died, was buried, and rose again the third day, and ascended into heaven; and all other things which pertain to our religion are only appendages to it.”

In other words, Jesus Christ and His atoning sacrifice are the root of our testimony. All other things are branches.

This is not to say that the branches are unimportant. A tree needs branches. But as the Savior told His disciples, “The branch cannot bear fruit of itself, except it abide in the vine.” Without a connection to the Savior, to the nourishment found in the roots, a branch withers and dies.

When it comes to nourishing our testimonies of Jesus Christ, I wonder if we sometimes mistake the branches for the roots. This was the mistake Jesus observed in the Pharisees of His day. They paid so much attention to the relatively minor details of the law that they ended up neglecting what the Savior called “the weightier matters”—fundamental principles like “justice and mercy and faith.”

If you want to nourish a tree, you don’t splash water on the branches. You water the roots. Similarly, if you want the branches of your testimony to grow and bear fruit, nourish the roots. If you are uncertain about a particular doctrine or practice or element of Church history, seek clarity with faith in Jesus Christ. Seek to understand His sacrifice for you, His love for you, His will for you. Follow Him in humility. The branches of your testimony will draw strength from your deepening faith in Heavenly Father and His Beloved Son.

For example, if you want a stronger testimony of the Book of Mormon, focus on its witness of Jesus Christ. Notice how the Book of Mormon testifies of Him, what it teaches about Him, and how it invites and inspires you to come unto Him.

If you’re seeking a more meaningful expe-

Ungjilli i rivendosur i Jezu Krishtit, siç dha mësim Profeti Jozef Smith, “përqafo[n] të tërën dhe çdo pjesë të së vërtetës”. Por kjo nuk do të thotë se e gjithë e vërteta ka vlerë të njëjtë. Disa të vërteta janë në palcë, në thelb, në rrënjë të besimit tonë. Të tjerat janë shtojca, apo degë: me vlerë, por vetëm kur janë të lidhura me themelet.

Profeti Jozef Smith tha gjithashtu: “Parimet themelore të besimit tonë janë dëshmia e Apostujve dhe Profetëve në lidhje me Jezu Krishtin, që Ai vdiq, u varros, u ngrit sërish ditën e tretë dhe u ngjit në qiell; dhe gjithë gjërat e tjera që i përkasin besimit tonë janë vetëm shtojca të kësaj”.

Me fjalë të tjera, Jezu Krishti dhe flijimi i Tij shlyes janë rrënja e dëshmisë sonë. Gjithë gjërat e tjera janë degë.

Me këtë nuk po them që degët janë të parëndësishme. Një pemë ka nevojë për degët. Por ashtu si Shpëtimtari iu tha dishepujve të Tij: “[Dega] nuk mund të japë fryt nga vetja, po qe se nuk qëndron në hardhi”. Pa një lidhje me Shpëtimtarin, me lëndët ushqyese që gjenden te rrënjët, dega vyshket e thahet.

Kur vjen puna tek të ushqyerit e dëshmimeve tona për Jezu Krishtin, vras mendjen nëse nganjëherë i ngatërrojmë degët me rrënjët. Ky ishte gabimi që Jezusi vërejti te farisejtë e kohës së Tij. Ata u kushtuan kaq shumë vëmendje hollësive relativisht të vogla të ligjit, sa që përfunduan duke i shpërfillur ato që Shpëtimtari i quajti “gjërat më të rëndësishme”, parimet themelore si “[drejtësinë], mëshirën dhe besimin”.

Nëse doni të ushqeni një pemë, nuk i spërkadni degët me ujë. Ujitni rrënjët. Po kështu, nëse doni që degët e dëshmisë suaj të rriten dhe të japin fryt, ushqejini rrënjët. Nëse jeni të pasigurt rreth një doktrine, ose praktike, apo elementi të veçantë të historisë së Kishës, kërkonti qartësi me besim te Jezu Krishti. Kërkonti ta kuptoni flijimin e Tij për ju, dashurinë e Tij për ju, vullnetin e Tij për ju. Ndiqeni Atë me përlulësi. Degët e dëshmisë suaj do të marrin forcë ngaqë ju do ta thelloni besimin tek Ati Qellor dhe Biri i Tij i Dashur.

Për shembull, nëse doni një dëshmi më të fortë për Librin e Mormonit, përqendrohuni te dëshmia e tij për Jezu Krishtin. Vini re se si Libri i Mormonit dëshmon për Të, çfarë jep mësim rreth Tij dhe se si ju fton dhe ju frymëzon të vini tek Ai.

Nëse po kërkonti një përvojë më kuptimplotë

rience in Church meetings or in the temple, try looking for the Savior in the sacred ordinances we receive there. Find the Lord in His holy house.

If you ever feel burned out or overwhelmed by your Church calling, try refocusing your service on Jesus Christ. Make it an expression of your love for Him.

Nourish the roots, and the branches will grow. And in time, they will bear fruit.

Rooted and Built Up in Him

Strong faith in Jesus Christ doesn't happen overnight. No, in this mortal world, it's the thorns and thistles of doubt that grow spontaneously. The healthy, fruitful tree of faith requires intentional effort. And a vital part of that effort is making sure we are firmly rooted in Christ.

For example: At first, we may be drawn to the Savior's gospel and Church because we are impressed by the friendly members or by the kind bishop or the clean looks of the chapel. These circumstances are certainly important to grow the Church.

Nevertheless, if the roots of our testimony never grow deeper than that, what will happen when we move to a ward that meets in a less impressive building, with members who aren't so friendly, and the bishop says something that offends us?

Another example: Doesn't it seem reasonable to hope that if we keep the commandments and are sealed in the temple, we will be blessed with a large, happy family with bright, obedient children, all of whom stay active in the Church, serve missions, sing in the ward choir, and volunteer to help clean the meetinghouse every Saturday morning?

I certainly hope that all of us will see this in our lives. But what if it doesn't happen? Will we stay bound to the Savior regardless of circumstances—trusting Him and His timing?

We must ask ourselves: Is my testimony based on what I hope to happen in my life? Is it dependent on the actions or attitudes of others? Or is it firmly founded on Jesus Christ, "rooted and built up in him," regardless of life's changing circumstances?

në mbledhjet e Kishës apo në tempull, përpikuni ta kërkon Shpëtimtarin në ordinancat e shenjta që marrim atje. Gjejini Zotin në shtëpinë e Tij të shenjtë.

Nëse ndiheni ndonjëherë të rraskapitur ose të mbingarkuar nga thirrja juaj në Kishë, përpikuni ta ripërqendroni shërbimin tuaj te Jezu Krishti. Bëjeni atë një shprehje të dashurisë suaj për Të.

Ushqejini rrënjët dhe degët do të rriten. Me kalimin e kohës, do të japin fryte.

Duke Pasur Rrënjë dhe Duke u Ndërtuar në Të

Besimi i fortë te Jezu Krishti nuk ndodh sa hap e mbyll sytë. Jo, në këtë botë në vdekshmëri, janë gjembat dhe gjembaçët e dyshimit që rriten spontanisht. Pema e shëndetshme e plot fruta e besimit kërkon përpjekje të qëllimshme. Një pjesë jetësore e asaj përpjekjeje është të sigurohemi se jemi rrënjësuar palëkundshëm te Krishti.

Për shembull: Në fillim, mund të na tërheqin ungjilli dhe Kisha e Shpëtimtarit sepse na kanë lënë mbresë anëtarët miqësorë ose peshkopi i sjellshëm, apo pamja e pastër e godinës kishtare. Këto rrethana sigurisht që janë të rëndësishme për ta rritur Kishën.

Megjithatë, nëse rrënjët e dëshmisë sonë nuk rriten kurrë më thellë se aq, çfarë do të ndodhë kur të zhvendosemi te një lagje kishtare që mbledhet në një ndërtesë më pak mbresëlënëse, me anëtarë që nuk janë aq miqësorë dhe peshkopi thotë diçka që na fyen?

Një shembull tjetër: A nuk duket e arsyeshme të shpresojmë që, po t'i zbatojmë urdhërimet dhe të vulosemi në tempull, do të bekohemi me një familje të madhe e të lumtur, me fëmijë të shkëlqyer e të bindur, të cilët që të gjithë qëndrojnë aktivë në Kishë, shërbejnë në misione, këndojnë në korin e lagjes dhe dalin vullnetarë për të ndihmuar të pastrohet shtëpia e mbledhjeve çdo të shtunë në mëngjes?

Sigurisht që shpresoj se ne të gjithë do ta shohim këtë në jetën tonë. Por, po sikur të mos ndodhë? A do të qëndrojmë të lidhur me Shpëtimtarin pavarësisht nga rrethanat, duke i mirëbesuar Atij dhe kohës së caktuar prej Tij?

Duhet t'i bëjmë vetes pyetjen: A bazohet dëshmia ime tek ajo që shpresoj të ndodhë në jetën time? A varet ajo nga veprimet ose qëndrimet e të tjerëve? Apo është ajo e themeluar palëkundshëm mbi Jezu Krishtin, "duke pasur rrënjë dhe duke u ndërtuar në të", pavarësisht nga

Traditions, Habits, and Faith

The Book of Mormon tells of a people who “were strict in observing the ordinances of God.” But then a skeptic named Korihor came along, mocking the Savior’s gospel, calling it the “foolish” and “silly traditions of their fathers.” Korihor led “away the hearts of many, causing them to lift up their heads in their wickedness.” But others he could not deceive, because to them, the gospel of Jesus Christ was much more than a tradition.

Faith is strong when it has deep roots in personal experience, personal commitment to Jesus Christ, independent of what our traditions are or what others may say or do.

Our testimony will be tested and tried. Faith is not faith if never tested. Faith is not strong if never opposed. So don’t despair if you have trials of faith or unanswered questions.

We should not expect to understand everything before we act. That is not faith. As Alma taught, “Faith is not to have a perfect knowledge of things.” If we wait to act until all of our questions are answered, we severely limit the good we can accomplish, and we limit the power of our faith.

Faith is beautiful because it persists even when blessings don’t come as hoped for. We can’t see the future, we don’t know all the answers, but we can trust Jesus Christ as we keep moving forward and upward because He is our Savior and Redeemer.

Faith endures the trials and the uncertainties of life because it is firmly rooted in Christ and His doctrine. Jesus Christ, and our Father in Heaven who sent Him, together constitute the one undeviating, perfectly reliable object of our trust.

A testimony is not something that you build once and it stands forever. It’s more like a tree that you nourish constantly. Planting the word of God in your heart is only the first step. Once your testimony starts to grow, then the real work begins! That’s when you “nourish it with great care, that it may get root, that it may grow up,

rrathanat e ndryshueshme të jetës?

Traditat, Zakonet dhe Besimi

Libri i Mormonit tregon për njerëz që “ishin të rreptë në respektimin e ordinancave të Perëndisë”. Por atëherë një njeri skeptik, i quajtur Korihor, erdhi duke u tallur me ungjillin e Shpëtimtarit, duke e quajtur atë “të marrë” dhe “tradita të marra të etërve të tyre”. Korihori “nx-[ori] zemrat e shumë prej tyre nga udha e drejtë, duke shkaktuar që të ngrinin kokat e tyre në ligësinë e tyre”. Por njerëz të tjerë, ai nuk mundi t’i mashtronte, sepse për ata ungjilli i Jezu Krishtit ishte shumë më tepër se një traditë.

Besimi është i fortë kur ka rrënjë të thella në përvojën vetjake, zotimin vetjak ndaj Jezu Krishtit, pavarësisht se cilat janë traditat tona ose se çfarë mund të thonë apo të bëjnë të tjerët.

Dëshmia jonë do të vihet në provë dhe sprovohet. Besimi nuk është besim nëse nuk vihet kurrë në provë. Besimi nuk është i fortë nëse nuk kundërshtohet kurrë. Prandaj mos u dëshpëroni nëse keni sprova të besimit ose pyetje pa përgjigje.

Nuk duhet të presim të kuptojmë gjithçka përpara se të veprojmë. Ai nuk është besim. Ashtu siç dha mësim Alma: “Besim nuk është që të kesh një njohuri të përsosur të gjërave”. Nëse presim të veprojmë derisa të gjitha pyetjet tona të marrin përgjigje, ne e kufizojmë rëndë të mirën që mund të përmbushim, dhe e kufizojmë fuqinë e besimit tonë.

Besimi është i bukur sepse ngulmon edhe kur bekimet nuk vijnë siç e kishim shpresuar. Ne nuk mund ta shohim të ardhmen, nuk i dimë të gjitha përgjigjet, por mund t’i mirëbesojmë Jezu Krishtit teksa vazhdojmë të shkojmë përpara dhe lart, sepse Ai është Shpëtimtari dhe Shëlbuesi ynë.

Besimi i duron sprovat dhe pasiguritë e jetës ngaqë rrënjohet palëkundshëm te Krishti dhe doktrina e Tij. Jezu Krishti dhe Ati ynë në Qiell që e dërgoi Atë, së bashku përbëjnë objektin e vetëm, të padevijueshëm, përsosurisht të besueshëm të mirëbesimit tonë.

Dëshmia nuk është diçka që e ndërton një herë dhe qëndron në këmbë përgjithmonë. Është më shumë si një pemë që e ushqen vazhdimisht. Mbijellja e fjalës së Perëndisë në zemrën tuaj është vetëm hapi i parë. Kur dëshmia juaj fillon të rritet, atëherë nis puna e vërtetë. Atëherë është koha kur ta “ushqe[ni] me kujdes të madh, që

and bring forth fruit.” It takes “great diligence” and “patience with the word.” But the Lord’s promises are sure: “Ye shall reap the rewards of your faith, and your diligence, and patience, and long-suffering, waiting for the tree to bring forth fruit unto you.”

My dear brothers and sisters, my dear friends, there’s a part of me that misses the old Zwickau chapel and its stained-glass windows. But over the past 75 years, Jesus Christ has led me on a journey through life that is more thrilling than I could ever have imagined. He has comforted me in my afflictions, helped me to recognize my weaknesses, healed my spiritual wounds, and nourished me in my growing faith.

It is my sincere prayer and blessing that we will constantly nourish the roots of our faith in the Savior, in His doctrine, and in His Church. Of this I testify in the sacred name of our Savior, our Redeemer, our Master—in the name of Jesus Christ, amen.

të mund të lëshojë rrënjë, që të mund të rritet dhe t[’]ju] japë frut”. Nevojitet “zell [i] madh” dhe “durim ... me fjalën”. Por premtimet e Zotit janë të sigurt: “Ju do të korrni shpërblimet e besimit tuaj dhe të zellit tuaj dhe të durimit, dhe të dureshmërisë, duke pritur që pema t’ju japë frut”.

Vëllezërit dhe motrat e mia të dashura, miqtë e mi të dashur, ka një pjesë timen të cilën e merr malli për godinën e vjetër kishtare të Cvikaut dhe dritaret e saj me vitrazh. Por gjatë 75 vjetëve të shkuara, Jezu Krishti më ka udhëhequr në një rrugëtim jete që është më emocionues nga sa mund ta kisha përfytyruar ndonjëherë. Ai më ka ngushëlluar në pikëllimet e mia, më ka ndihmuar t’i dalloj dobësitë, i ka shëruar plagët e mia shpirtërore dhe më ka ushqyer në besimin tim në rritje.

Është lutja e sinqertë dhe bekimi im që ne do t’i ushqejmë vazhdimisht rrënjët e besimit tonë te Shpëtimtari, te doktrina e Tij dhe te Kisha e Tij. Për këtë unë dëshmoj në emrin e shenjtë të Shpëtimtarit tonë, Shëlbuesit tonë, Mësuesit tonë, në emrin e Jezu Krishtit, amen.